

Waar komt het kwaad vandaan?

Door: Albert Lukkien

*Bijbelverzen komen uit de NBG-vertaling.
De NBG vertaalt de naam van God, YAHWEH, met: HERE.*

Boze geesten

Boze geesten zijn Gods dienaren. Dat lijkt ons onbegrijpelijk, maar de Schrift heeft er verschillende voorbeelden van. In 1Koningen 22 zeggen vierhonderd profeten tot koning Achab dat hij zal optrekken naar Ramoth in Gilead en dat YAHWEH de stad in zijn handen zal geven.

Maar Micha vertelt dat in Gods raadsvergadering een geest zich heeft aangeboden om Achab te misleiden, door een leugengeest te zijn in de mond van al zijn profeten. En dan zegt God tot die leugengeest: **"Ga heen en doe het."** Laten we het ons maar goed indenken, zoals het er staat: God misleidt koning Achab door een leugengeest.

Een ander voorbeeld hebben we in Richteren 9. Abimelech, de zoon van Gideon, doodt zijn broers en wordt koning te Sichem. Drie jaar regeert hij, maar dan zendt God een boze geest tussen Abimelech en de burgers van Sichem, opdat het bloed van de broers op Abimelech en de burgers van Sichem zou komen. God zendt een boze geest.

Nog een voorbeeld hebben we in het woord van God over Egypte (Jesaja 19). Daar worden de vorsten van Soan dwazen; de raad van Farao's wijzen wordt onverstandig; ze kunnen Egypte niet meer helpen. Hoe komt dat? Omdat YAHWEH een zeer verkeerde geest in hun midden heeft gegeven; daarom doen zij Egypte dwalen (vers 14). God geeft een zeer verkeerde geest.

En dan hebben we het voorbeeld van Saul. We lezen in 1Samuël 10:6 en 11:6 dat de Geest van de Heer vaardig werd over Saul, maar dan vinden we in hoofdstuk 16:14 - **"Maar van Saul was de Geest des HEREN geweken, en een boze geest, die van de HERE kwam, joeg hem angst aan."** Die boze geest van God wordt nog eens genoemd in vers 15 en 16 en in 18:10. In 16:23 wordt hij tweemaal genoemd: eenmaal de boze geest en eenmaal de geest van God.

Dat de boze geest de geest van God genoemd wordt, dat doet ons toch wel vreemd aan. In onze voorstelling heeft God alleen maar goede geesten in Zijn dienst en de boze geesten zijn knechten van de duivel. Maar hier hebben we viermaal boze geesten, van wie uitdrukkelijk gezegd wordt, dat God hen uitzendt om Zijn werk te doen.

Eigenlijk moest dat ons niet verwonderen. God gebruikt toch ook boze mensen in Zijn dienst. Petrus vertelt het ons in zijn toespraak op de Pinksterdag en in zijn gebed na de eerste aanval, dat Herodes en Pilatus en de Joden en hun oversten in hun boosheid niets anders gedaan hebben dan wat Gods raad tevoren bepaald had, dat gebeuren zou (Handelingen 2:23; 4:27,28).

Boze mensen en boze geesten staan in Gods dienst; **"Hij doet naar zijn wil met het heer des hemels en de bewoners der aarde"** (Daniël 4:35). Alles gehoorzaamt Hem; Satan ook.

Het boek Job geeft inzicht

Het boek Job is in dit opzicht zeer leerzaam. In de samenkomst van Gods zonen voor Gods troon, komt ook Satan als iemand die er thuis hoort. Hem wordt rekenschap van zijn daden gevraagd, en als God de vroomheid van Job heeft geprezen en Satan die vroomheid zelfzucht heeft genoemd, dan geeft God al wat Job bezit in Satans hand, om ermee te doen wat hij maar wil, maar daarbij mag hij niet verdergaan dan God hem toestaat.

Bij de tweede samenkomst mag Satan Jobs gebeente en vlees aantasten, maar hij moet Jobs leven sparen. Het is in deze geschiedenis duidelijk dat Satan niet maar kan doen wat hij wil, maar dat hij doen moet wat hem opgedragen wordt. Tot schade van Job? Nee, uiteindelijk tot zijn grote voordeel. Job krijgt grote winst door zijn lijden en dat lijden heeft Satan hem moeten aandoen.

Satan is een knecht van God, die Hij heeft aangesteld tot Zijn tegenstander. De naam Satan betekent tegenstander. In 2Samuël 19:22 en in Psalm 109:20 en 29 wordt de naam voor mensen gebruikt en is daarom vertaald. Daarom wil ik, als de Heer Zijn discipel Petrus satan noemt, de naam ook liever vertalen en lezen: "*Ga weg achter mij, tegenstander!*" (Matteüs 16:23; Marcus 8:33).

Maar wanneer Satan een knecht van God is, die Hij heeft aangesteld tot Zijn tegenstander, dan vervalt ook de voorstelling dat hij gevallen is; dat hij een engel van het licht is geweest - de legende noemt hem Lucifer, lichtdrager - en dat hij zich, goed als hij was, zomaar tot een vijand van God heeft gemaakt. Die voorstelling is niet Schriftuurlijk.

De mensen vertellen van de val van Satan; de Schrift zegt er niet één woord over. Ik weet wel wat men gewoonlijk aanhaalt. De val van Satan wordt gezien in Jesaja 14 en in Ezechiël 28. Maar dat kan alleen volgehouden worden door wie een losse tekst leest en niet het hele hoofdstuk.

De zogenaamde val van Satan

Men leest de val van Satan in Jesaja 14:12 - "***Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, gij morgenster, zoon des dageraads.***" Wanneer men die tekst buiten de context leest, dan kan men zeggen dat er iemand uit de hemel is gevallen en dat hij morgenster en zoon van de dageraad wordt genoemd [dageraad = het aanbreken van de dag].

Maar wanneer men het woord van God over Babel helemaal leest, Jesaja 13:1 - 14:27, dan ziet men dat hier gesproken wordt over de koning van Babel, niet over Nebukadnessar, maar over de koning van Babel in de laatste dagen van deze eeuw, in de Dag des HEREN. Die wil naar de hemel opklimmen; die wil zich zetten op de berg van de samenkomst in het noorden, die wil aan de Allerhoogste gelijk worden.

Dat zijn woorden die meteen doen denken aan wat in 2Tessalonicenzen 2 gezegd wordt over de mens van de zonde. Er is geen woord in het hele hoofdstuk 14 dat aan Satan doet denken; waarom moet ik dan geloven dat het 12^e vers over hem spreekt? Omdat hij daar een morgenster wordt genoemd?

Het woord morgenster komt nog eenmaal voor in de Hebreeuwse Schriften, in Job 39:2. In het Hebreeuws staat er *kochbei boqer*, sterren van de morgen. Maar dat woord staat niet in Jesaja 14:12; daar staat *heileel* en dat is een vorm van het werkwoord *jalal*, dat overal vertaald is door *huilen*. Er staat hier niet: "...morgenster, zoon van de dageraad", maar: "...huil, zoon van de dageraad." Er is geen sprake van een morgenster.

Maar zelfs al was die vertaling goed, zou een mens dan geen morgenster genoemd kunnen worden? Is er iets dat ons dwingt om in de beschrijving van de koning van Babel bij het 12^e vers opeens te zeggen: Hier wordt Satan bedoeld? Zal onder Satan misschien ook een bed van wormen worden gespreid en zullen de maden hem bedekken? (vers 11).

Men wil de val van Satan ook lezen in Ezechiël 28: 13-15, waar van iemand gezegd wordt dat hij een cherub was die zijn vleugels beschermend uitspreidt en dat hij volmaakt was in zijn wegen, totdat er ongerechtigheid in hem gevonden werd.

Dit gaat over Satan, zegt men. Maar wie het hele hoofdstuk leest, ziet dat er gesproken wordt over de koning van Tyrus en dat van hem wel tweemaal gezegd wordt, in het 2^e en 9^e vers, dat hij een mens is. Is Satan een mens? Laten we toch lezen wat er staat!

De Schrift zegt van Satan dat hij zondigt vanaf het begin (1Johannes 3:8) en dat hij niet in de waarheid staat (Johannes 8:44). Wanneer hij liegt dan spreekt hij zoals hij is, want hij is een leugenaar en de vader van de leugen (vers 45). Er is geen waarheid in hem.

Wanneer we geloven dat alle dingen uit God zijn, dan erkennen we dat God ook Satan geschapen heeft. Is God over dat schepsel van Zijn hand teleurgesteld? Heeft God hem goed geschapen en is hij toch slecht geworden? En moet God nu Zijn best doen om althans nog iets uit de macht van Satan te redden?

Zo redeneren de mensen immers en zij beseffen niet hoezeer zij met die redenering God beledigen. Alsof Zijn werk mislukken kan! Had Hij Satan geschapen om goed te zijn, dan was hij goed gebleven, want er was geen macht in het heelal om hem slecht te maken. Maar wanneer God Satan geschapen heeft om tegenstander te zijn, dan is Gods werk niet mislukt; dan doet Satan precies datgene waarvoor hij bestemd is.

Gods plan der eeuwen

God heeft de wereld niet geschapen opdat ze een paradijs zou zijn zonder kwaad, zonder zonde, zonder schuld. Hij heeft de wereld geschapen met de bedoeling dat ze zondig zou worden en van de zonde verlost zou worden. Want Hij heeft de wereld geschapen in Christus (Kolossenzen 1:16). Hij heeft Zijn **plan der eeuwen** gemaakt in Christus (Efeziërs 3:11).

Onze Bijbelvertalingen zeggen daar: het eeuwenoude plan of het eeuwige voornemen, maar er staat in het Grieks: *prothesin toon aioonoon*, plan der eeuwen. God heeft een plan gemaakt en volgens dat plan ontwikkelen zich de eeuwen. Gaan we nu beweren dat Satan dat plan in de war heeft geschopt en dat God toen een nieuw plan moest maken?

Nee, want God heeft Zijn plan der eeuwen gemaakt in Christus. Het plan moet dienen om tot openbaring te brengen wie Christus is en daarom zegt Petrus ook, dat Christus als een smetteloos en onbevlekt Lam van tevoren gekend is, vóór de grondlegging van de wereld (1Petrus 1:19,20). Indien Christus als het Lam openbaar moest worden, dan moest de zonde komen. En om die zonde in de wereld te brengen, heeft God Zich Satan tot een tegenstander geschapen.

Maar tegelijk heeft Hij de mens in diens geweten en Israël bovendien in de wet, gezegd dat hij niet moet zondigen. Wanneer de mens naar die stem luistert dan drijft de nood van zijn ziel hem tot Christus en dan heeft de zonde haar werk gedaan en haar taak volbracht. Nu gebeurt dat zo bij de uitverkorenen, in de voleinding van de eeuwen bij alle mensen.

Een vijfde voorbeeld dat de boze geesten Gods dienaren zijn, zien we in 2Korintiërs 12:7-10 **"Daarom is mij, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen, een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen."**

Wie zond die engel van de Satan? Paulus wist het wel. Hij bad de Heer driemaal, dat die engel zou weggaan, maar God vond het beter dat hij bleef. Paulus moest zwak zijn om machtig te zijn en daartoe gebruikte God een boze geest.

Er bestaan, wat Satan betreft, maar drie mogelijkheden: òf hij is een slechte god, naast en tegenover de goede God (leer van de oude Perzen), óf hij is door God goed geschapen en uit zichzelf slecht geworden, zodat in zijn geval Gods werk mislukt is (leer van de Christenheid), óf God heeft hem geschapen om Zijn tegenstander te zijn.

De Schrift zegt dat hij dat vanaf het begin geweest is en dat hij de taak, die hem opgedragen is, tot dusver vervuld heeft. En de Schrift zegt ook, dat eenmaal alles wat in de hemelen, op de aarde en onder de aarde is, de knie zal buigen in de naam van Jezus (Filippenzen 2:10). Daar valt Satan niet buiten.

Alles is uit Hem, door Hem en tot Hem

Wij geloven toch dat alles uit God en door Hem en tot Hem is? (Romeinen 11:36). **"Alle dingen"** zeggen de meeste vertalingen, maar die *dingen* staan er in het Grieks niet bij en ze doen ons teveel denken aan de zichtbare schepping. Het woord *alles* gaat veel verder. De NBV heeft hier de beste vertaling.

De lofzegging van Romeinen 11:33-36 volgt op vers 32: **"Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten om Zich over allen te ontfermen."** In de meeste vertalingen staat **"hen allen"** (NBV: *ieder mens*), alsof dat woord betrekking had op Israël, het onderwerp van Romeinen 9-11.

Maar het woord *hen* ontbreekt in het Grieks, zodat Paulus het hier heeft over *allen*, zonder onderscheid, van de natiën in Romeinen 3 - 8 en van de Joden in Romeinen 9 - 11. Die allen heeft God in ongehoorzaamheid opgesloten, opdat Hij over die allen barmhartig zou zijn.

En dat brengt Paulus tot het loflied op Gods wijsheid, waarbij hij eindigt met de woorden: **"Alles is uit Hem en door Hem en tot Hem."** Alles uit Hem: ook Satan, ook de boze geesten, ook het kwaad. Al wat bestaat, bestaat naar Gods wil. Alles bestaat door Hem en alles bestaat tot Hem. Het woord wijst de richting aan en tegelijk het eindpunt.

Alles ontwikkelt zich zo, dat het ten slotte in God zal zijn. In dat grote proces der eeuwen moet ook Satan meewerken, moet ook de zonde meewerken. Ook de zonde verkondigt aan het heelal Gods deugden.

De mensen willen graag God verontschuldigen. Ze zeggen dat Hij het kwaad heeft toegelaten. Maar dat is geen verontschuldiging. Wanneer ik toelaat dat mijn kleine jongen een ruit ingooit, terwijl ik het beletten kan, dan ben ik schuldig aan het ingooien van de ruit.

God zou de zonde niet toegelaten hebben als Hij ze niet had gewild. Wanneer we zeggen dat God de zonde heeft toegelaten, dan geven we Satan teveel eer, want dan maken we hem tot een machtige autoriteit, die zijn wil tegenover Gods wil kan plaatsen en dan zou God Zich naar die wil moeten schikken.

Laten we zulke dwaze dingen niet zeggen. Er bestaat in het heelal maar één absolute, soevereine wil, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Laten we toch geloven wat God door Zijn profeet zegt - Jesaja 45:6,7

"... opdat men het wete waar de zon opgaat en waar zij ondergaat, dat er buiten Mij niemand is; Ik ben de HERE, en er is geen ander, die het licht formeer en de duisternis schep, die het heil bewerk en het onheil schep; Ik, de HERE, doe dit alles."

De oude Statenvertaling vertaalt het nog scherper:

"Ik maak den vrede en schep het kwaad."

Zie ook: Jesaja 45:6,7; Klaagliederen 3:38; Psalm 33:8,9; Amos 3:6.

Het is níet onze schuld

In artikel XVI van de Nederlandse Geloofsbelijdenis wordt gezegd dat God de niet uitverkorenen laat in hun val en verderf, waar ze zichzelf in geworpen hebben. In de Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, par. XV, staat dat God hen in de algemene ellende laat, waarin ze zich door hun eigen schuld hebben gestort.

Ik spreek hier nu niet over de leer der verkiezing en verwerping, maar ik wijs op de onjuistheid in de uitdrukking, dat wij onszelf in het verderf gestort hebben. Als hier gesproken werd van de mensheid als een geheel, dan zou men met de uitdrukking vrede kunnen hebben, maar zoals het hier staat, is het in strijd met de feiten.

Wij mensen, stuk voor stuk, hebben ons niet door onze eigen schuld in de ellende gestort, want we zijn buiten ons toedoen in zonden ontvangen en geboren (Psalm 51:5). Maar de uitdrukking is ook in strijd met de Schrift. Romeinen 5:19 zegt dat door de ongehoorzaamheid van de ene mens, Adam, de velen tot zondaars gesteld zijn.

Door God zijn we tot zondaars gesteld. Hij heeft gewild dat we zondaars zouden zijn. Hij had het wel anders kunnen doen. Toen Adam gefaald had, had God wel maatregelen kunnen nemen, dat zijn dood en daarmee de zonde niet erfelijk zouden zijn. Maar nee, God heeft door de ongehoorzaamheid van Adam allen tot zondaars gesteld.

Zoals de velen door de ongehoorzaamheid van de ene tot zondaars gesteld zijn, zo zullen ook de velen door de géhoorzaamheid van de Ene tot rechtvaardigen gesteld worden. Ook dat is alleen Gods werk. God sluit állen op onder de zonde, om over állen barmhartig te zijn. God stelt állen tot zondaars om állen tot rechtvaardigen te stellen.

Zo heeft God het ons in Zijn Woord bekend gemaakt. Om de rechtvaardiging is het te doen; de zonde is slechts een middel daartoe. Als we geen zondaars waren, zouden we niet gerechtvaardigd kunnen worden. Als we geen vijanden waren, zouden we niet verzoend kunnen worden.

En nu komt een mens tot de vraag: Maar zouden de mensen en ook de geesten niet gelukkig kunnen zijn zonder dat ze eerst zondaren worden, vijanden van God? Waarom heeft God mensen en geesten niet zo heilig geschapen dat ze niet konden zondigen? Waarom moet de schepping door al de gruwel van de zonde en van haar gevolgen heen? Waarom schiep God Satan tot een tegenstander?

Op die vragen van het waarom van Zijn werk geeft God ons in de Schrift geen antwoord. Hij vertelt ons in de Schrift wat Hij gedaan heeft en wat Hij doen zal; Hij maakt ons de verborgenheid van Zijn wil bekend en geeft ons inzage in het plan, dat Hij voor de eeuwen ontworpen heeft.

Maar waarom Hij zo doet en niet anders, dat vertelt Hij ons niet en we doen er dus verstandig aan om er niet naar te vragen en er niet over te fantaseren. Laten we het waarom overlaten aan Hem, Die de alleen wijze God genoemd wordt (Romeinen 16:27; 1Timoteüs 1:17; Judas:25).

Laten we erop vertrouwen, dat Hij wel weet wat Hij doet. Wanneer we in de toekomst zullen kennen zoals we gekend zijn (1Korintiërs 13:12), dan zullen we ook begrijpen waarom God zo en niet anders handelt met Zijn schepping en dan zullen we Hem aanbidden. Maar Hem aanbidden, dat kunnen we nu ook al, vertrouwend op Zijn wijsheid.

www.pronk-stukjes.nl